

SPRAWOZDANIA

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ SAKRAMENTALNE I POZASAKRAMENTALNE DZIAŁANIE DUCHA ŚWIĘTEGO (Świdnica, 23 kwietnia 2018)

23 kwietnia 2018 r. w Wyższym Seminarium Duchownym diecezji świdnickiej miała miejsce ogólnopolska konferencja naukowa nt. *Sakramentalne i pozasakramentalne działanie Ducha Świętego*. Sympozjum zostało zorganizowane pod patronatem rektora Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu. W konferencji wzięli udział przedstawiciele seminariów duchownych z całej archidiecezji wrocławskiej, księża, siostry zakonne, zakonnicy, liderzy ruchów religijnych. Dzień obrad sympozjalnych był jednocześnie uroczystością liturgiczną ku czci św. Wojciecha, głównego patrona Polski oraz patrona WSD w Świdnicy. Uroczystość odpustowa rozpoczęła się od Mszy świętej, sprawowanej w kaplicy seminaryjnej, której przewodniczył bp prof. dr hab. Ignacy Dec – od 2004 r. biskup diecezjalny świdnicki, w latach 1992-2004 rektor Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, w latach 1988-1995 rektor Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego we Wrocławiu.

W wygłoszonej homilii biskup świdnicki przywołał najważniejsze wydarzenia z życia św. Wojciecha. Zauważył, że przyszedł patron Polski przechodził przez tereny obecnej diecezji świdnickiej, gdy wędrował z Pragi do Gniezna, gdzie gościł u księcia Bolesława Chrobrego, a następnie z Gniezna w stronę Gdańska i ziem zamieszkiwanych przez plemiona pogańskich Prusów. Specyfiką ewangelizacji św. Wojciecha był sprzeciw wobec przemocy. Uważał on, że nie wolno głosić Ewangelii ogniem i mieczem, jak czynili to Krzyżacy w stosunku do Prusów, Jądzwingów czy Żmudzinów, albo Hiszpanie wobec Indian pod odkryciem Ameryki przez Krzysztofa Kolumba. Biskup zwrócił także uwagę na obchodzoną w 2018 r. 50. rocznicę utworzenia Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu oraz na konieczność rozeznawania duchów w kontekście wielu nowych zjawisk życia religijnego w Polsce i na świecie.

Obrady sympozjalne miały miejsce w auli seminaryjnej. Otwarcia konferencji dokonał ks. dr Tadeusz Chlipała, rektor Wyższego Seminarium Duchownego diecezji świdnickiej, który przywitał przybyłych gości i podkreślił aktualność problematyki związanej z interpretacją różnych form działania Ducha Świętego we wspólnotach chrześcijańskich. Obradom przewodniczył ks. mgr Marcin Dolak, ojciec duchowny WSD w Świdnicy i doktorant filozofii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Pierwszy referat nt. *Wybrane aspekty pneumatologii Kościoła rzymskokatolickiego* wygłosił ks. prof. US dr hab. Janusz Bujak z Uniwersytetu Szczecińskiego. Prelegent stwierdził, że w ostatnich dziesięcioleciach można mówić o swego rodzaju przyspieszeniu pneumatologicznym w Kościele katolickim. Za początek tego procesu można uznać pontyfikat papieża Leona XIII, który był głową Kościoła katolickiego w latach 1878-1903. Papież Vincenzo Luigi Pecci podkreślał w swoim nauczaniu, że Duch Święty jest duszą Kościoła. Szczególnym czasem dowartościowania roli Ducha Świętego były obrady Soboru Watykańskiego II. W konsekwencji tych zmian chrystocentryzm został

uzupełniony o pneumatologię. Po Vaticanum II powstało w Kościele katolickim wiele ruchów religijnych i wspólnot modlitewnych odwołujących się do Ducha Świętego.

Ks. prof. Bujak zauważył, że relacja istniejąca między chrystologią a pneumatologią wymaga rzetelnej analizy teologicznej. Podobnej oceny doktrynalnej potrzeba w odniesieniu do różnych form działania Ducha Świętego we wspólnotach chrześcijańskich. Niezwykle istotną kwestią jest określenie relacji istniejącej między urzędem a charyzmatem. Fałszywe rozumienie tego problemu było jedną z przyczyn narodzin herezji montanizmu i gnozy w drugim wieku po Chrystusie. Wyważone podejście do rozumienia obecności Trzeciej Osoby Trójcy Świętej w Kościele zaprezentował Sobór Trydencki. Wiele cennych rozstrzygnięć dotyczących tej problematyki wypracowała Kongregacja Nauki Wiary, gdy jej prefektem był kard. Joseph Ratzinger, który wypowiadał się także później na ten temat już jako papież Benedykt XVI. Jak dzisiaj rozumieć działanie Ducha Świętego w Kościele? Punktem odniesienia są wspólnoty pierwszych chrześcijan, w których dążono do jasnego oddzielenia różnych form emocjonalnej egzaltacji od rzeczywistych charyzmatów i działania łaski Bożej w człowieku. Takie podejście znajduje się w pneumatologii św. Pawła.

Drugim wystąpieniem był referat ks. prof. dr. hab. Mariusza Rosika z Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu nt. *Duch Święty – źródło w głoszeniu Słowa Bożego*. Poddał on analizie wybrane fragmenty rozmowy Jezusa z Nikodemem z Ewangelii według św. Jana, zwracając szczególną uwagę na wyrażenia dotyczące działania Ducha Świętego. Jezus mówi do Nikodema: „Wiatr wieje tam, gdzie chce, i szum jego słyszysz, lecz nie wiesz, skąd przychodzi i dokąd podąża. Tak jest z każdym, który narodził się z Ducha” (J 3, 8). Jak rozumieć wiatr, szum i nowe narodziny? W piątym wydaniu Biblii Tysiąclecia zostały wprowadzone niewielkie zmiany w tłumaczeniu tego fragmentu, które lepiej oddają jego rzeczywiste znaczenie. Zamiast wiatru jest obecnie Duch, a na miejscu szumu znajduje się mowa. Szum wiatru to mowa Ducha, którą można usłyszeć.

Ks. prof. Rosik postawił także w swoim wystąpieniu bardzo ważne pytanie teologiczne dotyczące grzechu, zła i śmierci. W jaki sposób tłumaczy te kwestie Pismo święte? Skoro Jezus Chrystus pokonał szatana na krzyżu, to dlaczego wciąż grzeszymy i umieramy? Owszem, szatan został zwyciężony w misterium męki, ukrzyżowania, śmierci i zmartwychwstania Jezusa z Nazaretu, ale działanie diabła w świecie oraz w życiu ludzi będzie trwać aż do Paruzji, czyli powtórnego przyjścia Jezusa Chrystusa, gdy nastaną nowe niebo i nowa ziemia. Zło, cierpienie i śmierć będą istnieć aż do tego momentu, w którym nastąpi ostateczne wyzwolenie.

Kolejny referat nt. *Uzielonościatkowanie katolickich grup charyzmatycznych* zaprezentował ks. dr hab. Andrzej Kobyliński z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Prelegent stworzył pojęcie „uzielonościatkowanie” w 2014 r. Jest ono synonimem pentekostalizacji. Co oznaczają te wyrażenia? Uzielonościatkowanie, czyli pentekostalizacja, to globalny proces tworzenia nowych wspólnot zielonościatkowych oraz przekształcanie innych kościołów w jedną synkretyczną odmianę chrześcijaństwa charyzmatycznego w wymiarze globalnym. W wyniku procesu pentekostalizacji – szczególnie w Afryce, Azji czy Ameryce Południowej – rodzą się nowe wspólnoty, związki wyznaniowe lub sekty o charakterze zielonościatkowym. Proces głębokiej transformacji na poziomie głoszonej doktryny dokonuje się także wewnątrz wielu wyznań tradycyjnych. Pentekostalizacja dotyczy katolików, metodystów, baptystów, anglikanów, chrześcijan ewangelikalnych itp. Niektórzy badacze nazywają ten proces reformacją pentekostalną lub nową reformacją.

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat nowe formy religijności zielonościatkowej wlały się szerokim strumieniem do wnętrza Kościoła katolickiego w Polsce. Coraz więcej katolików w naszym kraju pije wodę egzorcyzmowaną, stosuje olejek radości czy sól egzorcyzmowaną, przeżywa podczas nabożeństw tzw. upadki (spoczynek w duchu, hipnoza, trans, autosugestia), przesadnie koncentruje swoją uwagę na działaniu złych duchów, praktykuje tzw. spowiedź furtkową, korzysta z tzw. furtkowego rachunku sumienia, doświadcza podczas spotkań modlitewnych histerycznego śmiechu, nazywanego błogosławieństwem z Toronto itp. Głębokiej zmianie podlega także nauka religii w szkole. Niestety, dzisiaj w Polsce i na świecie interpretacja działania Ducha Świętego jest coraz częściej przyczyną wojny, a nie pokoju.

Czwartym wystąpieniem był referat o. dr. Dominika Jurczaka OP z Papieskiego Instytutu Liturgicznego w Rzymie nt. *Obecność Ducha Świętego w liturgii*. Gość z Wiecznego Miasta stwierdził,

że życie liturgiczne należy do istoty chrześcijaństwa, a obecność Ducha Świętego w liturgii można porównać do oddychania, bez którego nie ma życia. Trzecia Osoba Trójcy Świętej jest zawsze obecna w sposób naturalny w różnych nabożeństwach liturgicznych sprawowanych we wspólnotach chrześcijańskich. Duch Święty działa nie tylko dzięki modlitwie, ale także poprzez ryty i gesty. Szczególnie formy obecności Ducha Świętego w życiu chrześcijan to anamneza i epikleza. Anamneza jest aktualizacją, uobecnieniem, przeżywaniem na nowo największych tajemnic wiary. Dzięki anamnezie celebrowanie liturgiczne nie stanowi zwykłego powtórzenia wydarzeń dotyczących dzieła zbawczego Jezusa Chrystusa, ale staje się żywym spotkaniem z Bogiem, który mieszka pośród swego ludu. Natomiast epikleza, czyli wezwanie modlitwne nad darami ołtarza w trakcie sprawowania Eucharystii, stanowi moment synergii, współpracy człowieka z Bogiem w mocy Ducha Świętego.

O. dr Jurczak przypomniał, że chrześcijaństwo zawsze podkreślało wielkie znaczenie działania Ducha Świętego w liturgii. W tym kontekście jedną z ważnych kwestii teologicznych jest zachowanie w człowieku harmonii między sferą racjonalną a wymiarem emocjonalnym. Chodzi o to, aby umysł był zawsze zgodny z tym, co mówią usta i czują serca. Niestety, dzisiaj bardzo często zwycięża prymat emocji nad rozumem. Tam, gdzie w życiu religijnym zaczyna dominować emocjonalność i chęć wyrażenia własnych uczuć, pojawiają się bardzo szybko ogromne trudności dotyczące rozumienia działania Ducha Świętego i jego roli w życiu chrześcijan.

Ostatni referat nt. *Rola Ducha Świętego w przemianie/uzdrowieniu człowieka z perspektywy psychologicznej* wygłosił ks. prof. UO dr hab. Dariusz Krok z Uniwersytetu Opolskiego. Prelegent stwierdził, że wiele problemów teologicznych odnosi się do psychologii. Doświadczenie Ducha Świętego – analizowane z perspektywy psychologicznej – jest zjawiskiem religijnym, które zachodzi na poziomie procesów poznawczych (myśli) i emocjonalnych (uczucia, emocje) oraz wyraża się w konkretnych zachowaniach (gesty, ekspresja cielesna). Osoby, które mówią o takim doświadczeniu, podkreślają odczucie ciepła, radości – towarzyszą mu konkretne objawy somatyczne. Dzięki analizie psychologicznej można odróżnić rzeczywiste doświadczenie Trzeciej Osoby Trójcy Świętej od autosugestii czy autohipnozy, które dość często występują w grupach zielonoświątkowych i charyzmatycznych.

Czym jest autosugestia? Polega ona na wielokrotnym poddawaniu samemu sobie konkretnej sugestii, celem dokonania zmian we własnej psychice. Powoduje podniesienie poziomu własnej wartości i przewyciężenie różnego rodzaju barier i ograniczeń. Czym jest autohipnoza? Bywa ona stosowana w terapii niektórych chorób psychosomatycznych (paraliż, triki nerwowe). Jak odróżnić autosugestię i autohipnozę od rzeczywistego działania Ducha Świętego? Kryterium rozstrzygającym jest obecność czynnika nadprzyrodzonego. Autentyczne doświadczenie Trzeciej Osoby Trójcy Świętej wpływa na wzrost postaw altruistycznych i prospołecznych, powoduje wewnętrzną przemianę i uzdrowienie. Doświadczenie Ducha Świętego wpływa na intensyfikację życia religijnego, prowadzi do wzrostu poczucia własnej wartości czy polepszenia obrazu samego siebie.

Niestety, z doświadczeniem Trzeciej Osoby Trójcy Świętej łączą się także niebezpieczeństwa. Czasami działanie Ducha Świętego jest traktowane jako ucieczka od własnej odpowiedzialności. W niektórych przypadkach przynależność do grup charyzmatycznych może powodować utratę tożsamości jednostki. Poważnym niebezpieczeństwem jest także tworzenie fałszywego obrazu Boga oraz stosowanie przez liderów charyzmatycznych różnych form psychomanipulacji. Kolejne zagrożenie dotyczy tzw. duchowości wygody, która polega na swego rodzaju banalizacji religii i umacnianiu infantylnych sposobów zachowania, m.in. nadmiernej radości, hysterii, spazmatycznego śmiechu itp.

Podsumowania obrad sympozjalnych dokonał ks. Marcin Dolak. Następnie słowo końcowe wygłosił bp prof. Ignacy Dec, który podziękował wszystkim organizatorom, prelegentom i uczestnikom sympozjum. Biskup świdnicki stwierdził, że obecnie bardzo potrzeba racjonalnej analizy nowych zjawisk życia religijnego oraz merytorycznej dyskusji dotyczącej Kościoła i świata.

Ks. Andrzej Kobyliński

UKSW w Warszawie

ORCID ID: 0000-0003-2252-8634

DOI: <http://doi.org/10.21852/sem.2019.2.17>

SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ
PRZESTRZEŃ PUBLICZNA MIASTA (Warszawa, 14.06.2018)

14 czerwca 2018 roku w gmachu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie na kampusie mieszczącym się przy ulicy Wóycickiego odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu „Miasto idealne” pt. *Przestrzeń publiczna miasta*. Organizatorami konferencji byli naukowcy afiliowani w Centrum Dialogu Międzykulturowego i Międzyreligijnego na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz w Katedrze Socjologii Regionalizmu i Miasta w Instytucie Socjologii UKSW. Konferencja miała charakter interdyscyplinarny i była skierowana do przedstawicieli wielu dyscyplin nauki, w tym m.in. do socjologów, antropologów, historyków, historyków sztuki, filozofów, urbanistów, geografów, architektów. Celem konferencji było podjęcie rozważań nad problematyką przestrzeni publicznej miasta. Obszar tematyczny oscylował wokół kwestii związanych z przestrzenią publiczną miasta, w tym m.in.: gdzie przebiega granica między publicznym i prywatnym?, jakie są rodzaje przestrzeni publicznej miasta?, jak przebiega wytworzenie i kształtowanie przestrzeni publicznej miasta w toku historii i współcześnie? jak wyglądają symbole i znaki w przestrzeni publicznej?, czym jest szata informacyjna w przestrzeni publicznej?, jak wygląda sztuka publiczna miasta? Omawiano także takie zagadnienia dotyczące przestrzeni publicznej miasta, jak: jej zmiany, degradacja, renowacja, rewitalizacja, gentryfikacja, przestrzeń publiczna miasta jako jego wizytówka itp.

Konferencję zainaugurował Kierownik Katedry Socjologii Regionalizmu i Miasta w Instytucie Socjologii UKSW w Warszawie – ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski, serdecznie witając wszystkich zgromadzonych prelegentów i gości oraz dziękując organizatorom za trud i wkład włożony w przygotowanie konferencji. Po wprowadzeniu w problematykę konferencji dokonanej przez ks. prof. H. Skorowskiego rozpoczęły się właściwe obrady w poszczególnych sesjach. W sesji I, w której moderatorem była mgr Agata Rozalska z Instytutu Socjologii UKSW, wystąpiło czterech prelegentów. Jako pierwszy referat pt. *Forum Traiani: idealna aranżacja miejskiej przestrzeni Rzymu* wygłosił dr Przemysław Nowogórski z Instytutu Nauk Historycznych UKSW, przybliżając problematykę przestrzeni publicznej starożytnego Rzymu. Następnie wystąpiła dr Judyta Krajewska z Instytutu Nauk Historycznych UKSW, prezentując zagadnienie dotyczące higieny w przestrzeni publicznej miasta. Jako trzecia w sekcji pierwszej wystąpiła prof. SGGW dr hab. Hanna Podedworna, która zaprezentowała referat pt. *Plac Defilad w Warszawie jako przykład kontestowanej przestrzeni publicznej*. Prof. Podedworna w swoim wystąpieniu zaprezentowała zdjęcia Placu Defilad własnego autorstwa oraz zastanawiała się, jaką funkcję w przestrzeni miejskiej Warszawy pełni Plac Defilad. Ostatnim prelegentem w pierwszym panelu była dr hab. Urszula Jarecka reprezentująca Instytut Filozofii i Socjologii PAN. Badaczka ta mówiła na temat miejskich murali, pokazując ich szerokie zróżnicowanie w sztuce miejskiej. Po wygłoszeniu referatów nastąpił czas na dyskusję. Głos zabrał mgr Patryk Barszcz – doktorant socjologii UKSW, pytając prof. Podedworną, czy Plac Europejski może stać się w przyszłości centralnym miejscem przestrzeni publicznej Warszawy. Prof. Podedworna nie potrafiła w jednoznaczny sposób udzielić odpowiedzi na postawione pytanie, gdyż trudno jest stwierdzić, jak będą wyglądały preferencje mieszkańców Warszawy odnośnie do spędzania wolnego czasu w przyszłości, jednakże niewątpliwie Plac Europejski posiada szereg funkcji, które mogą mu zapewnić ważną pozycję kulturalną w Warszawie. Ponadto, badaczka zwróciła uwagę na ekonomiczną funkcję tzw. Warsaw Spire – kompleksu biurowców, w których siedzibę mają ważne koncerny i korporacje. Następnie głos zabrał dr Przemysław Nowogórski z Instytutu Nauk Historycznych UKSW, który podziękował dr Judycie Krajewskiej za bardzo ciekawe wystąpienie dotyczące higieny w starożytnym Rzymie, stwierdzając, że było ono tematycznie spójne z jego wystąpieniem. Badacz ten zapytał także prof. Podedworną, czy Plac Defilad może odzyskać swoją wagą, zapomnianą już współcześnie społeczną funkcję w przestrzeni publicznej Warszawy. Prof. Podedworna stwierdziła, że na daną chwilę jest to dość mało prawdopodobne i niezwykle trudne, ponieważ plac ten służy współcześnie tak naprawdę jako przestrzeń dla podróżnych przybywających do Warszawy z wielu stron Polski i wysiadających na Dworcu Centralnym oraz dla mieszkańców Warszawy, którzy załatwiają sprawy administracyjne w centrum i przechodzą Placem Defilad w drodze do metra.

Moderatorem drugiej sesji była dr Kinga Lenzion afiliowana w Instytucie Socjologii UKSW. W sesji tej wystąpiło siedmiu prelegentów. Tę część konferencji rozpoczęła dr Klaudia Śledzińska, wygłaszając referat pt. *Przestrzeń publiczna miasta statutowego*. Kolejno miały miejsca wystąpienia pięciu urbanistów. Mgr Dorota Wiśniewska z Uniwersytetu Gdańskiego zaprezentowała wyniki badań własnych przeprowadzonych na potrzeby pracy doktorskiej, które dotyczyły społecznego wymiaru przestrzeni w kontekście designu na przykładzie Gdańska. Następną prelegentką, dr inż Kinga Kimic z Katedry Architektury Krajobrazu SGGW, wygłosiła referat pt. *Poszerzanie funkcji przestrzeni publicznych przez zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w meblach miejskich*. Dr inż. Małgorzata Kaczyńska afiliowana w Katedrze Sztuki Krajobrazu, WOBiAK, SGGW poświęciła swoje wystąpienie problematyce kościołów i towarzyszących im zespołów parafialnych w strukturze przestrzennej miasta, a mgr inż. Daria Szarejka-Worobiej, także z Katedry Sztuki Krajobrazu, WOBiAK, SGGW w Warszawie, przygotowała wystąpienie pt. *Więź w mieście, zapomniane skupiska energii*. Szósty referat w części drugiej konferencji wygłosili dr hab. Beata J. Gawryszewska i dr Izabela Myszk-Stąpór reprezentujące Katedrę Sztuki Krajobrazu, WOBiAK, SGGW w Warszawie. W swym wystąpieniu skupiły się na tematyce kapitału społecznego i potencjału kreatywnego przestrzeni publicznej na warszawskiej Woli. Ostatnie wystąpienie podczas drugiej sesji konferencji, którego autorem był mgr Paweł Starzec z Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych UW, dotyczyło zmian w przestrzeni publicznej w Bośni i Hercegowinie, które nastąpiły wskutek działań militarnych wojny domowej.

W trzeciej sesji konferencji uczestniczyło czterech prelegentów. Moderatorem była dr Magdalena Markocka z Instytutu Socjologii UKSW. Pierwszy z referatem wystąpił doktorant Instytutu Socjologii UKSW mgr Karol Wzgarda. Mgr Wzgarda podjął rozważania na temat przestrzeni miejskiej jako płaszczyzny integracji osób niepełnosprawnych, zwracając uwagę na jej niedostatecznie przystosowanie do potrzeb takich osób. Następnie wystąpił doktorant Instytutu Socjologii UKSW mgr Patryk Barszcz. Wygłosił referat pt. *Kulturalne święto miasta podczas Europejskiej Nocy Muzeów w Warszawie w 2018 roku*. Prelegent zaprezentował szatę graficzną miasta podczas ostatniej Nocy Muzeów w Warszawie. Trzecim prelegentem w tym panelu konferencji była dr Agnieszka Wołk z Instytutu Socjologii UKSW. Tytuł jej wystąpienia to *Plac Szembeka na warszawskiej Pradze – elegancki salon stolicy czy betonowa pustynia*. Autorka przedstawiła historię placu oraz jego nowy wizerunek po ostatniej rewitalizacji, wykorzystując do tego prezentację zdjęć. Jako ostatnia wystąpiła dr Kinga Lenzion reprezentująca Instytut Socjologii UKSW. Dr Lenzion przedstawiła fotoreportaż z przestrzeni publicznej małych miast i miasteczek. Po tym wystąpieniu nastąpiła krótka dyskusja. Głos zabrał dr Przemysław Nowogórski z Instytutu Historycznego UKSW, odnosząc się do wystąpienia mgra Patryka Barszcza z Instytutu Socjologii UKSW. Dr Nowogórski poinformował, że przed 15 laty brał udział w dyskusjach dotyczących uczestnictwa poszczególnych instytucji kulturalnych w Nocy Muzeów, nadmieniając, że jego zdaniem w tym święcie kulturalnym miasta powinny uczestniczyć wyłącznie same muzea, jeżeli ma być zachowany faktyczny charakter Nocy Muzeów, jaki był zakładany przed inauguracją tej imprezy. Następnie głos zabrała prof. Podedworna, odnosząc się do wystąpienia dr Agnieszki Wołk z Instytutu Socjologii UKSW, informując, że mieszka niedaleko Placu Szembeka i w jej opinii rewitalizacja tego placu nie wypadła tak okazale jak zakładano. Następnie dr Agnieszka Wołk – główna organizatorka konferencji – dokonała krótkiego jej podsumowania, dziękując wszystkim członkom komitetu organizacyjnego za pomoc, a prelegentom za bardzo ciekawe i stojące na wysokim poziomie merytorycznym wystąpienia.

mgr Patryk Barszcz

Instytut Socjologii UKSW

ORCID ID: 0000-0002-4025-8255

DOI: <http://doi.org/10.21852/sem.2019.2.18>

SPRAWOZDANIE Z XXXII SYMPOZJUM LITURGICZNEGO
SAKRAMENT MAŁŻEŃSTWA DROGĄ UŚWIĘCENIA
(Łądz nad Wartą, 19 października 2018)

19 października 2018 roku, w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą, odbyło się XXXII Łądzkie Sympozjum Liturgiczne pod patronatem Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego. Tegoroczne spotkanie naukowe przebiegało pod hasłem: *Sakrament małżeństwa drogą uświęcenia*. Sympozjum zgromadziło duchownych i świeckich reprezentujących różne ośrodki naukowe oraz kleryków z czterech seminariów duchownych (jednego diecezjalnego i trzech zakonnych). Wzięło w nim udział około 40 osób. Gościem honorowym był ks. bp dr Adam Bałabuch – Przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów przy Konferencji Episkopatu Polski. Otwarcia konferencji dokonał ks. dr hab. Mariusz Chamarczuk SDB, Rektor Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą, po którym ks. dr Radosław Błaszczuk SDB, organizator spotkania, przywitał wszystkich przybyłych gości, przeczytał okolicznościowy list nadesłany od papieża Franciszka oraz przedstawił sylwetki naukowe prelegentów i wprowadził uczestników w tematykę sympozjum.

W dalszej kolejności ks. bp dr Adam Bałabuch zapoznał uczestników z aktualnymi pracami Komisji Liturgicznej przy Episkopacie Polski. Jej priorytetowym zadaniem jest trwające już kilka lat tłumaczenie z języka łacińskiego zatwierdzonego przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów nowego wydania Mszału Rzymskiego. Obecnie prace są już bardzo zaawansowane, tłumaczone są formularze Mszy świętych w różnych potrzebach. Następnie zostanie przeprowadzony przegląd całości polegający na ujednoczeniu zwrotów i sformułowań. Za kilka lat Kościół w Polsce doczeka się nowego wydania. Ponadto, prelegent poinformował, że zostały poprawione kolejne tomy lekcjonarzy od VI-IX tomu, aktualnie oczekują na zatwierdzenie w Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Komisja Liturgiczna przy KEP zwracała się do wyżej wspomnianej kongregacji w sprawie zatwierdzenia możliwości liturgicznego obchodzenia w Polsce w 2019 roku uroczystości Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w niedzielę 8 grudnia oraz w sprawie uzyskania zgody na celebrowanie nabożeństwa majowego przed Najświętszym Sakramentem.

Następnie w pierwszej sesji sympozjum głos zabrali: ks. prof. UO dr hab. Erwin Mateja na temat *Liturgia domowa sprawowana przez małżonków w codzienności*, ks. prof. dr hab. Kazimierz Misiaszek SDB (UKSW) na temat *Sakrament małżeństwa w perspektywie katechetycznej*, oraz państwo mgr Katarzyna Nowicka i mgr inż. Michał Nowicki na temat *Rola i znaczenie sakramentu małżeństwa w życiu małżonków*.

Pierwszy prelegent w swoim wykładzie omówił dość szczegółowo i skrupulatnie celebrowanie liturgii domowej w codzienności przez małżeństwa katolickie. Rozpoczął swoje wystąpienie cytatem z dekretu Soboru Watykańskiego II o apostołstwie świeckich *Apostolicam actuositatem* na temat rodziny i jej związku z liturgią. Podkreślił, że to rodzina, przeżywając misterium paschalne Jezusa Chrystusa uobecniając w czasie sprawowania liturgii, przenosi je do życia małżeńskiego, aby je uświęcać. Dokonuje się to na wiele sposobów: w październiku rodzina klęka do modlitwy różańcowej, a w okresie adwentu troszczy się o zakupienie wienca, z okazji świąt Bożego Narodzenia kupuje choinkę, na Święta Wielkanocne zaopatruje się w miniaturowy paschalik, na uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej dekoruje okna symbolami eucharystycznymi i wiele innych. Prelegent zakończył swoje wystąpienie wspomnieniem o istniejącym na polskim rynku *Rytuale Rodzinne* znanego liturgisty ks. bpa Józefa Wysockiego. Może być on – jak zauważył ks. Mateja – doskonałą inspiracją dla małżeństw do celebrowania liturgii domowej w różnych okresach roku liturgicznego.

Drugi prelegent tej sesji w swoim wystąpieniu zaprezentował sakrament małżeństwa w perspektywie katechetycznej. Rozpoczął od zaznaczenia, że w programie katechezy obecność zagadnień związanych z tematyką sakramentu małżeństwa ogranicza się do kilku godzin w ostatniej klasie szkoły podstawowej i w ostatniej klasie szkoły średniej. Mało jednostek dydaktycznych i brak w Polsce katechezy parafialnej oznacza niewystarczającą formację młodzieży do zawarcia sakramentu małżeństwa. Prelegent upatruje w tym jedną z przyczyn rozwodów. Następnie ks. prof. Misiaszek omówił *Dyrektorium duszpasterstwa rodzin*. Dokument mówi o potrzebie organizowania i przepro-

wadzania przez duszpasterzy rocznego cyklu spotkań formacyjnych dla studentów, w ramach których mają być omawiane takie tematy, jak: liturgia sakramentu małżeństwa, teologia małżeństwa itp. Według prelegenta podstawowymi zagadnieniami, których nie może zabraknąć w przygotowaniu do małżeństwa i życia rodzinnego, są: wychowanie do pełnienia nowych ról: żony i matki, męża i ojca; charakterystyka różnorodności płci (w aspekcie emocjonalnym, poznawczym i psychicznym); troska o permanentne budowanie więzi małżeńskiej. W końcowej części prelegent zauważył, że aby katecheza dorosłych była skuteczna, przede wszystkim musi ona istnieć i być stała. Następnie, finalizując swoje wystąpienie, zachęcił obecnych na sali duszpasterzy i przyszłych kapłanów, aby zawsze chcieli oferować wiernym, szczególnie młodym ludziom, taką katechezę.

Ostatni wykład sesji przedpołudniowej został zaprezentowany przez Katarzynę i Michała Nowickich, którzy na co dzień posługują w Stowarzyszeniu Komunia Małżeństw w Rumi. We wprowadzeniu do swojego wystąpienia wskazali na trzy poziomy świadomości sakramentalności małżeństw: pierwszy to małżeństwa o świadomości naturalnej; drugi to małżeństwa o początkowej świadomości sakramentalnej, a trzeci to małżeństwa o dojrzałej świadomości sakramentalnej. Małżeństwa o świadomości naturalnej – jak wskazali prelegenci – oparte są na naturze, to ona fascynuje małżonków. Swoją seksualność postrzegają oni jako sposób na zaspokajanie własnych potrzeb. Drugi z kolei poziom stanowią małżeństwa, które są wspólnotą dwojga chrześcijan, którzy wprowadzają w swoją codzienność naukę Kościoła i Chrystusa. Zaczynają dostrzegać w swojej seksualności nie tylko sam popęd, ale również możliwość spotkania z drugą osobą. Następnie w tej bliskości zaczynają dostrzegać obecność Pana Boga. Małżeństwa na trzecim poziomie posiadają najwyższą świadomość swojej przynależności do małej wspólnoty Kościoła, w której ciągle jest obecny żywy Bóg w ich codzienności. Posiadają one świadomość, że, otwierając się na życie, współpracują z Bogiem w dziele stwórczym. Tak przeżywana seksualność może stać się dla nich miejscem doświadczania mistycyzmu. Państwo Nowiccy w swoim wystąpieniu dzielili się sposobem przeżywania sakramentalności swojego małżeństwa. Opowiadali o zaangażowaniu w dzieło pomocy innym małżeństwom. Zachęcali obecnych na sympozjum kapłanów i kleryków, aby w pracy duszpasterskiej dostrzegali obecność małżonków i nieśli im potrzebną pomoc.

Na zakończenie pierwszej sesji miało miejsce wręczenie nagrody im. ks. prof. Adama Duraka SDB. W tym roku przyznano tylko jedną nagrodę w wysokości 2000 zł. Jej laureatem został ks. Tomasz Kawczyk SAC za dysertację doktorską *Teologia liturgiczna w ujęciu księdza Adama Duraka SDB (1949-2005)*. Nagroda została wręczona przez Prezesa Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego ks. prof. dra hab. Kazimierza Misiaszka SDB.

Centralnym momentem sympozjum liturgicznego była uroczysta Eucharystia koncelebrowana pod przewodnictwem i z homilią ks. biskupa. W czasie jej trwania wszyscy uczestnicy celebracji za wstawiennictwem bł. Marii i Alojzego Quatrocchich modlili się za wszystkie małżeństwa, aby, uświęcając się wzajemnie, dążyły do świętości.

W drugiej sesji, poobiedniej, głos zabrali: ks. prof. UO dr hab. Konrad Glombik na temat *Zagrożenia współczesnej rodziny chrześcijańskiej i perspektywy futurystyczne w nauczaniu papieża Franciszka*, ks. dr Mateusz Potoczny (UO) na temat *Małżeństwo w wybranych liturgiach Orientu* i ks. dr Radosław Błaszczuk SDB (WSD TS w Łądzie nad Wartą) na temat *Sprawowanie sakramentu małżeństwa na przestrzeni wieków*.

Pierwszy prelegent sesji popołudniowej zaprezentował temat zagrożeń współczesnej rodziny w kontekście nauczania papieża Franciszka. Na początku swojego wystąpienia wyjaśnił wszystkim obecny, że w tematach nauczania obecnego Ojca świętego, oprócz spraw związanych z wiarą i życiem społecznym, ważne miejsce zajmuje rodzina i małżeństwo. W pierwszej kolejności ks. prof. Glombik omówił zagrożenia i trudności współczesnej rodziny. Należą do nich przede wszystkim kryzys kulturowy, osłabienie więzi małżeńskich, tak zwany wybujały indywidualizm, życie pozbawione zasad, kultura tymczasowości (nie ma nic trwałego), presja, by nie zawierać małżeństwa, czynniki ekonomiczne, terroryzm, niepewność przyszłości, przemoc domowa i samotność.

W dalszej części wystąpienia zostały wymienione i omówione zaniedbania i błędy Kościoła względem małżeństwa i rodziny. Należą do nich przede wszystkim brak lub zbyt mała propozycja ze strony duszpasterzy formacji małżeństw oraz brak przesłania pozytywnej, dobrej nowiny dla rodzin. Następnie prelegent zaprezentował istotę i misję małżeństwa i rodziny we współczesnym świecie.

Na koniec zaprezentował wskazania i propozycje Kościoła względem małżeństwa i rodziny widoczne w nauczaniu papieża Franciszka.

Kolejny prelegent sesji popołudniowej przedstawił zagadnienie obrzędów małżeństwa w Asyryjskim Kościele Wschodnim, jednym z siedmiu wielkich tradycji Orientu. Na samym początku zaznaczył, że liturgia Kościołów syryjskich, a szczególnie liturgia asyryjska wschodnia nie miała możliwości wchodzenia w dialog z Imperium Rzymskim, dzięki czemu zachowała swoją autonomię w procesie ewolucji obrzędowości sprawowania małżeństwa. W Kościele wschodnim, który w pierwszym tysiącleciu odegrał znaczącą rolę w procesie chrystianizacji Azji, w teologii małżeństwa – jak podkreślił ks. dr Mateusz Potoczny – pojawiały się na przestrzeni wieków dwa zasadnicze pytania. Po pierwsze: Czy ono jest sakramentem? oraz po drugie: Czy jest ono nierozdzielne? Kościół Wschodu dopiero w roku 2001 wypowiedział się odnośnie do określenia liczby sakramentów. W dalszej części wystąpienia prelegent omówił historyczny proces i znaczące zmiany w kształtowaniu się rozumienia małżeństwa oraz liturgii sprawowania małżeństwa w omawianym Kościele wschodnim na przestrzeni wieków, na przykład w VII wieku pojawił się kanon dotyczący wymaganej zgody narzeczonej na zawarcie małżeństwa. Jej brak powodował nieważność małżeństwa. Od VIII wieku małżeństwo w Asyryjskim Kościele Wschodnim mogło być zerwane z sześciu przyczyn, a były nimi: cudzołóstwo, apostazja, wejście za obopólną zgodą na drogę życia zakonnego, odmowa przyjęcia małżeństwa, nieobecność małżonka przez okres 3 lat, ukryta choroba lub utrata dziewictwa przez kobietę przed ślubem, odkryte przed skonsumowaniem małżeństwa. Generalnie przez wszystkie wieki małżeństwo było określane mianem budującej więzi miłości wzorowanej na miłości Chrystusa do Kościoła. Elementem wspólnym wszystkich Kościołów Orientu jest dwuetapowość obrzędowa. Składa się na nią obrzęd zaręczyn i ślubu. Prelegent wymienił elementy od XIV wieku wymagane w Asyryjskim Kościele Wschodnim do sprawowania małżeństwa. Należą do nich: kapłan, kielich z wodą i winem z dodatkiem hnana, czyli ziemi z grobów męczenników, krzyż i obrączki. Znaczną pomocą dla uczestników sympozjum była prezentacja filmu obrazującego przebieg zaręczyn w Kościele wschodnim.

Ostatni prelegent drugiej sesji, ks. dr Radosław Błaszczyk SDB, omówił historię udzielania sakramentu małżeństwa od czasów apostołskich, przez okres karoliński i Sobór Trydencki, aż do reformy Soboru Watykańskiego II. Na początku swojego wystąpienia przywołał moment ustanowienia przez Boga małżeństwa w raju. Następnie uczestnicy sympozjum zostali zapoznani ze szczegółowym opisem sposobów udzielania sakramentu małżeństwa w poszczególnych okresach historycznych. Przy omawianiu każdej epoki prelegent wskazał na źródła, z których korzystał. Ks. Błaszczyk, posilkując się dostępną literaturą, wskazał w swoim wystąpieniu na pewne uwarunkowania kulturowe i praktyczne, które na przestrzeni wieków zdecydowały o zmianie struktury obrzędów sakramentu małżeństwa. Patrząc na te zmiany po dwudziestu wiekach – jak wskazał – można określić je mianem ewolucji obrzędowej. Podkreślił, że ta ewolucja będzie trwać nadal, ponieważ *Liturgia semper reformanda est*, podobnie jak *semper reformanda est Ecclesia*, której liturgia jest źródłem i szczytem.

Ks. Błaszczyk podkreślił, że – mimo zmiany form i rytów, ustanowione przez Boga, a podniesione do rangi sakramentu przez Chrystusa – małżeństwo do dzisiaj jest zawierane w tym samym celu: aby dzięki działaniu tej samej łaski Bożej małżonkowie mogli każdego dnia wzrastać w wierze, nadziei i miłości i dążyć do świętości.

Na zakończenie spotkania organizator Łódzkiego Sympozjum Liturgicznego dokonał podsumowania obrad. W swoim finalnym wystąpieniu podziękował wszystkim prelegentom za przybliżenie słuchaczom zaproponowanego na tegoroczne sympozjum tematu. Słowa uznania wyraził wszystkim przybyłym oraz gospodarzom, którzy włożyli wiele wysiłku w przygotowanie tego przedsięwzięcia. Zapowiedział również przyszłoroczne spotkanie naukowe, które rozpocznie nowy cykl tematyczny poświęcony zagadnieniom związanym z rokiem liturgicznym. Na koniec ks. bp dr Adam Bałabuch udzielił wszystkim obecnym Bożego błogosławieństwa.

ks. Radosław Błaszczyk SDB
WSD TS, Łąd nad Wartą

DOI: <http://doi.org/10.21852/sem.2019.2.19>

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO FRANCISZKA SALEZEGO W ROKU 2018

Towarzystwa naukowe w oparciu o olbrzymi potencjał swoich członków podejmują badania naukowe, prowadzą działania edukacyjne, upowszechniają naukę, prowadzą biblioteki, archiwa czy muzea, a także bardzo prężnie rozwijają własną działalność wydawniczą. Przestrzeń aktywności Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego, w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018, można przedstawić w pięciu kategoriach: 1) sprawy organizacyjne, 2) sprawy członkowskie, 3) działalność naukowa, 4) działalność wydawnicza oraz 5) działalność popularyzująca osiągnięcia naukowe. Wskazane kategorie wyznaczają strukturę niniejszego sprawozdania.

I. SPRAWY ORGANIZACYJNE

Do najważniejszych działań organizacyjnych w okresie sprawozdawczym należy zaliczyć działalność władz Towarzystwa oraz sprawy członkowskie.

Walne Zebranie Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego w roku 2018

Walne Zebranie, które jest najwyższą władzą Towarzystwa, tradycyjnie gromadzi się podczas dorocznego zjazdu TNFS. W roku 2018 odbyło się ono w dniach 18-19 maja w Stoczku Klasztornym. W piątek 18 maja odbyło się spotkanie integracyjne członków TNFS, natomiast w sobotę 19 maja miała miejsce formalna i naukowa część XI Zjazdu TNFS.

Sobotnia część zjazdu rozpoczęła się Mszą świętą w sanktuarium Matki Bożej Królowej Pokoju w Stoczku Klasztornym, gdzie więziony był kard. Stefan Wyszyński. Liturgii Mszy św. na rozpoczęcie zjazdu przewodniczył ks. abp metropolita warmiński Józef Górzyński z Olsztyna.

Część formalna: Prezes TNFS, ks. prof. zw. dr hab. Kazimierz Misiaszek, o godz. 9.30 otworzył Walne Zebranie Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego. Na spotkaniu było obecnych 24 spośród 132 członków TNFS. Ze względu na brak kworum, prezes zakończył pierwszą sesję formalną Walnego Zebrania i zarządził rozpoczęcie drugiej sesji formalnej na godz. 13.00 oraz zaproponował rozpoczęcie sesji naukowej.

Corocznemu spotkaniu Walnego Zebrania TNFS towarzyszy dyskusja z zakresu cyklu programowego „Młodzież i jej świat”. W tym też obszarze, w ramach sesji naukowej na temat: „Wychowanie patriotyczne młodzieży w 100. rocznicę odzyskania niepodległości” przedstawiona została następująca problematyka:

Część pierwsza: *Zagadnienia ogólne – metawartości w patriotyzmie*, którą prowadziła dr hab. Zdzisława Kobylińska, prof. UWM. Zaprezentowane w tej części wystąpienia to:

Wychowanie patriotyczne u progu odzyskania niepodległości – prof. zw. dr hab. Hanna Markiewiczowa;

Stan badań i wyzwania na temat współczesnego patriotyzmu – ks. dr Jarosław Wąsowicz SDB;

Kontrowersje wokół patriotyzmu: patriotyzm, nacjonalizm, szowinizm... – ks. dr hab. Mariusz Chamarczuk SDB.

Drugą część sesji naukowej na temat: *Salezjańskie wychowanie patriotyczne* prowadził ks. dr Jarosław Wąsowicz SDB. W tej części przedstawiona została problematyka koncentrująca się wokół tematów:

Salezjańskie źródła myśli patriotycznej – ks. dr Marek Chmielewski SDB;

„Powiedz Matusiu [dziadkowi], że [...] nie potrzebuje się on wstydić swego wnuka” – o patriotyzmie Poznańskiej Piątki – s. Natalia Roman CMW;

Wychowanie harcerskie – ks. mgr Tomasz Kościelny SDB.

Po zakończeniu tej części XI Zjazdu TNFS prezes otworzył drugą sesję formalną Walnego Zebrania. Po stwierdzeniu, że w posiedzeniu bierze udział jedynie 24 spośród 132 zwyczajnych członków Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego, prezes ponownie stwierdził brak kworum, jednak – zgodnie z §17 punkt 2 Statutu Towarzystwa – zgromadzeni mogą procedować zwykłą większością

obecnych na Walnym Zebraniu członków TNFS, tym samym ks. prof. zw. dr hab. Kazimierz Misiaszek rozpoczął formalne obrady.

Walne Zebranie podjęło następujące uchwały:

- ✓ WZ-2018/05/19/1 W sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok;
- ✓ WZ-2018/05/19/2 W sprawie podziału zysku;
- ✓ WZ-2018/05/19/3 W sprawie przyjęcia protokołu Komisji Rewizyjnej TNFS;
- ✓ WZ-2018/05/19/4 W sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności TNFS.

Zgodnie z Regulaminem Zarządu Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego, zostało przedstawione doroczne sprawozdanie z działalności Towarzystwa. Zebrani otrzymali także informację na temat najnowszego numeru „Seminare” oraz dalszych prac związanych z naszym czasopiśmie, które przedstawił redaktor naczelny ks. prof. dr hab. Jerzy Gocko.

Posiedzenia Zarządu Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego w roku 2018

W okresie sprawozdawczym Zarząd Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego zebrał się pięciokrotnie. Posiedzenia Zarządu w roku 2018 miały miejsce w domu salezjańskim w Warszawie przy ul. Kawęczynskiej 53; w domu salezjańskim w Łomiankach, w Stoczku Klasztornym (w trakcie dorocznego zjazdu TNFS), a także w domu salezjańskim w Warszawie, ul. Wiślana 6 (Bursa Salezjańska). Zarząd TNFS spotkał się: 27 stycznia, 10 marca, 18 maja, 20 października oraz 24 listopada.

Do najważniejszych decyzji podjętych na spotkaniu Zarządu Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego 27 stycznia należy zaliczyć:

1. ustalenia daty i miejsca XI Zjazdu TNFS (Stoczek Klasztorny, 18-19 maja 2018);
2. ustalenie programu sesji naukowej z cyklu programowego: „Młódzież i jej świat”;
3. przyjęcie Uchwały nr 2018/01/27/1 O przyjęciu budżetu TNFS na rok 2018.

Posiedzenie Zarządu Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego 10 marca 2018 roku dotyczyło następujących kwestii:

1. programu sesji naukowej z cyklu programowego: „Młódzież i jej świat”;

2. serii wydawniczych TNFS. Nadmienić należy, iż powołane zostały następujące serie wydawnicze: 1. studia i rozprawy, red. ks. Jerzy Gocko (7 publikacji); 2. posympozjalna, red. ks. Ryszard Sadowski (3 publikacje); 3. biblijno-teologiczna („Biblica et theologica”), red. ks. Dariusz Sztuk (2 publikacje) oraz 4. varia, red. ks. Ryszard Sadowski (5 publikacji). Serią wiodącą Towarzystwa jest seria: studia i rozprawy. Po rezygnacji dotychczasowego redaktora tejże serii, Zarząd funkcję redaktora powierzył ks. Janowi Niewęglowskiemu. Postanowiono także, by serią wydawniczą: varia połączyć z serią wydawniczą: studia i rozprawy.

1. spraw związanych z prowadzeniem strony internetowej Towarzystwa oraz czasopisma „Seminare”;

2. przyjęcia Uchwały nr 2018/03/10/1 w sprawie rekomendacji przyjęcia sprawozdania finansowego TNFS za rok 2017;

3. przyjęcia Uchwały nr 2018/03/10/2, Upoważnienie ks. Mirosława Kurkiewicza do składania corocznych sprawozdań TNFS do Urzędu Skarbowego.

Przedmiotem posiedzenia Zarządu Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego 18 maja 2018 roku były przede wszystkim sprawy organizacyjne związane z rozpoczynającym się XI Zjazdem TNFS. Dalsza część dyskusji dotyczyła włączenia członków TNFS w projekty badawcze oraz tematyki kolejnego, XII Zjazdu. Zatem, z zakresu cyklu programowego „Młódzież i jej świat” zaproponowano następujące tematy:

1) sesja poświęcona Unii Europejskiej. Zgodnie z dotychczasowym uwzględnianiem problematyki „młódzieży we właściwym jej świecie”, można mówić o młódzieży wobec wyzwań UE (propozycja ks. prof. dr hab. Zbigniewa Łepki);

2) 160. rocznica założenia Towarzystwa św. Franciszka Salezego (salezianie);

3) II Rzeczpospolita w wymiarze historycznym, socjologicznym i politologicznym (propozycja przesłana przez dr Marcina Karczewskiego).

Zaproponowano także, by XII Zjazd TNFS odbył się w dniach: czwartek/piątek 9-10 maja 2019 roku, w jednym z następujących miejsc: Białobrzegi – Ośrodek Emaus lub Ołtarzew – Pallottini, lub Kutno-Woźniaków.

Na wniosek ks. Dariusza Sztuka SDB, Zarząd TNFS podjął decyzję, iż do serii wydawniczej TNFS „Biblica et theologica” zostaną włączone następujące publikacje: 1) ks. T. Borkowski, *Jezus jako Mistrz (επιστάτης) w Ewangelii św. Łukasza*; 2) ks. Z. Grochowski, ks. J. Kręciđło, ks. D. Sztuk, *Biblical Studies 25 Years after Pontifical Biblical Commission’s Document “The Interpretation of the Bible in the Church”*.

Ks. prof. zw. dr hab. Jerzy Gocko – redaktor naczelny „Seminare” przekazał pierwszy i drugi zeszyt „Seminare” z 2018 roku oraz przedstawił bieżące informacje związane z naszym czasopiśmie naukowym, a przede wszystkim: zmiany w Zespole Redakcyjnym i Radzie Naukowej oraz działania mające na celu dodatnie „Seminare” do bazy Scopus.

W dyskusji podjęto także temat: Rozporządzenia Ogólnego o Ochronie Danych Osobowych (RODO). Do wszystkich członków TNFS zostało przesłane pismo w związku z wytycznymi rozporządzenia.

Ponadto Zarząd podjął następujące uchwały: uchwałę nr 2018/05/18/01 O przyjęciu nowych członków TNFS (mgr Katarzyny Drzewek) oraz uchwałę nr 2018/05/18/02 O przyjęciu nowych członków TNFS (dr hab. prof. UW Adam Fijałkowski).

Na posiedzeniu Zarządu TNFS 20 października przedmiotem dyskusji były następujące zagadnienia:

1. Przyjęto, że miejscem spotkania będzie Ośrodek Edukacyjno-Charytatywny Diecezji Radomskiej „EMAUS” w Turno-Brzeźce, Białobrzegi. Członkowie Zarządu TNFS doprecyzowali także temat XII Zjazdu TNFS z zakresu cyklu programowego „Młodzież i jej świat”: „Młodzież i Unia Europejska”. Dyskusja na tak sformułowany temat ma być prowadzona w trzech zakresach – wystąpienia 30 minutowe: (1) geopolityczny; (2) socjologiczno-pedagogiczny; (3) eklezjalny.

W drugiej części naukowej zjazdu panel dyskusyjny ma poprowadzić: prof. UWM dr hab. Zdzisława Kobylińska i ks. prof. UKSW dr hab. Zbigniew Łepko. Panel dyskusyjny ma być poprzedzony 10 minutowym wprowadzeniem w/w prowadzących.

2. Informacje dotyczące „Seminare” przekazał redaktor naczelny ks. prof. zw. dr hab. Jerzy Gocko. Ponieważ parametryzowane przez MNISW będą tylko czasopisma polskie indeksowane w dużych, międzynarodowych bazach danych (Web of Science, SCOPUS) i te, które znajdują się w programie „Wsparcie czasopism naukowych”, został złożony: (1) Wniosek o rejestrację czasopisma oraz (2) Wniosek do konkursu w ramach programu: „Wsparcie dla czasopism naukowych”.

3. Zarząd podjął decyzję, iż książka zatytułowana „Religia a wychowanie do dialogu”, pod red. M. S. Wierzbickiego, może być wydana w serii: „Młodzież i świat”. Koszty związane z publikacją ma pokryć redaktor książki;

4. W związku z wejściem w życie Ustawy 2.0 – prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, przedyskutowano problemy związane z Wydawnictwem TNFS. Dalsze prace będą kontynuowane w miarę, jak ukażą się akty wykonawcze do tejże ustawy;

5. Przedyskutowano relacje: Zarząd TNFS – Kapituła Nagrody im. ks. Adama Duraka. Przyjęto, iż Zarząd TNFS decyduje, w której serii wydawniczej ma ukazać się nagrodzona przez kapitułę publikacja. Zarząd nie ingeruje natomiast w przyznanie przez kapitułę nagrody i związane z tym decyzje finansowe. Informacja na temat nagrody i działalności kapituły powinna być przekazana do szerokiego środowiska liturgistów.

6. Podjęto uchwałę nr 2018/10/20/01 O przyjęciu nowych członków TNFS (prof. SGGW dr hab. Monika Podkowińska).

Ustalenia dotyczące zaproszenia prelegentów na planowaną konferencję naukową podczas XII Zjazdu TNFS były przedmiotem posiedzenia Zarządu 24 listopada 2018 r. Ostateczna decyzja dotycząca tego punktu konferencji ma zostać podjęta na najbliższym posiedzeniu Zarządu TNFS. Ponadto Zarząd TNFS przyjął preliminarz budżetowy Towarzystwa na 2019 rok, przedstawiony przez ks. Mariusza Chamarczuka – skarbnika TNFS. Postanowiono także, by w czasie przyszłorocznego Walnego Zebrania TNFS podjąć dyskusję dotyczącą następujących problemów: (1) czy nie podnieść

składki członkowskiej w TNFS z 30.00 zł na 50.00 zł na rok; (2) jakie konsekwencje podjąć wobec tych, którzy nie uczestniczą w Walnych Zebraniach TNFS i nie uiszczają składy członkowskiej.

Bieżące informacje dotyczące „Seminare” przedstawił redaktor naczelny czasopisma ks. prof. zw. dr hab. Jerzy Gocko, a między innymi:

- ostatnia ewaluacja „Seminare” przeprowadzona przez Index Copernicus zakończyła się przyznaniem „Seminare” wskaźnika ICV o wartości 89.94 (poprzednio 65.08);
- zwrócił uwagę, by dążyć do dalszego zwiększania cytowalności „Seminare”;
- czekamy na decyzję dotyczącą złożonego Wniosku (19.10.2018 r.) w konkursie w ramach programu: „Wsparcie dla czasopism naukowych”.

Zarząd przyjął uchwałę nr 2018/11/24/01 O przyjęciu nowych członków TNFS (ks. dr Antoni Jucewicz).

Zgodnie z §13 punkt 4 Regulaminu Zarządu Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego, doroczne sprawozdanie z działalności Towarzystwa powinno zawierać zbiorczą listę obecności członków Zarządu na jego posiedzeniach. W roku sprawozdawczym 2018 Zarząd TNFS spotkał się pięciokrotnie. Obecności na poszczególnych posiedzeniach Zarządu przedstawia poniższa tabela.

	27.01.2018	10.03.2018	18.05.2018	20.10.2018	24.11.2018	Łącznie obecny
Ks. K. Misiaszek	+	+	+	+	+	5
Ks. R. Sadowski	+	+	+	+	+	5
Ks. Stanisław Chrobak	+	+	+	+	+	5
Ks. Mariusz Chamarczuk	+	+	+	uspr.	+	4
Ks. Jerzy Gocko	+	+	+	+	+	5
Ks. S. Jędrzejewski	+	uspr.	+	+	+	4
Ks. Z. Łepko	+	+	+	+	+	5
Łącznie	7	6	7	6	7	

Zgodnie z §27 punkt 5 Statutu TNFS, w posiedzeniach Zarządu mogą brać udział z głosem doradczym przedstawiciele Komisji Rewizyjnej, redaktor „Seminare” oraz inne osoby zaproszone przez Prezesa Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego. Obecność obserwatorów na posiedzeniach Zarządu Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego przedstawia poniższa tabela.

	27.01.2018	10.03.2018	18.05.2018	20.10.2018	24.11.2018	Łącznie obecny
Ks. J. Niewęglowski Komisja Rewizyjna	+	+	+	+		4
Ks. K. Niegowski Komisja Rewizyjna	+					1
Ks. R. Błaszczuk Komisja Rewizyjna	+		+			2

Komisja Rewizyjna Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego na posiedzeniu 18 maja 2018 r. podjęła uchwałę potwierdzającą, że działalność Towarzystwa w roku 2017 przebiegała zgodnie ze Statutem i Regulaminami Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego, a w odpowiednim protokole potwierdziła, że nie stwierdzono w tym okresie żadnych nieprawidłowości. W okresie sprawozdawczym, na zaproszenie Prezesa TNFS, przedstawiciele Komisji Rewizyjnej brali udział w posiedzeniach Zarządu Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego w charakterze obserwatorów i służyli głosem doradczym w decyzjach podejmowanych przez Zarząd Towarzystwa.

II. SPRAWY CZŁONKOWSKIE

W dniu 31 grudnia 2018 Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego liczyło 134 członków zwyczajnych. W okresie sprawozdawczym żaden z członków nie zrezygnował z członkostwa w TNFS, nie odnotowano także śmierci żadnego z członków. Przyjęto zaś w tym okresie do Towarzystwa 4 nowe osoby. Szczegóły dotyczące przyjęć nowych członków, rezygnacji z członkostwa, aktualnego stanu osobowego TNFS oraz podziału członków Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego wg różnych kategorii przedstawiają kolejne tabele.

Członkowie zwyczajni TNFS w latach 2007-2018.

	Założy- -ciele	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Razem
Nowo przyjęci	21	22	50	8	4	5	12	13	13	12	9	9	4	182
Zmarli	0	0	0	0	0	-1	0	-2	-2	0	0	0	0	-5
Rezygnacje	0	0	0	0	0	-1	0	0	-2	-40	0	0	0	-43
Łącznie	21	22	50	8	4	3	12	11	9	-28	9	9	4	134

Liczba członków honorowych Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego w roku 2018 nie zmieniła się. Do grona tego należą: ks. dr Pascual Chávez – Przełożony Generalny Towarzystwa Salezjańskiego (2002-2014); ks. Ángel Fernández Artime – Przełożony Generalny Towarzystwa Salezjańskiego (2014-). Trzeci honorowy członek Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego – ks. dr bp Adam Śmigielski, biskup sosnowiecki – zmarł 7 października 2008. Podobnie nie zmieniła się liczba członków wspierających, nadal są nimi wszystkie cztery polskie inspektorie salezjańskie oraz Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie i Krakowie.

Podział członków TNFS wg różnych kategorii (dane zostały przedstawione w oparciu o informacje, jakimi dysponował Sekretariat TNFS w dniu 31.12.2018 roku).

Wszyscy członkowie TNFS w roku 2018	134
świeccy	61
duchowni	73
osoby zakonne	49
salezianie	44
mężczyźni	100
kobiety	34
obywatele polscy	132
obcokrajowcy	2
z tytułem zawodowym magistra	11
ze stopniem doktora	58
ze stopniem doktora habilitowanego	14
na stanowisku profesora	34
z tytułem profesora	17

Zgodnie z informacjami, jakimi w dniu 31 grudnia 2018 roku dysponował Sekretariat TNFS, awanse zawodowe członków TNFS w roku 2018 przedstawiają się następująco:

- ✓ ks. mgr Marcin Balawander SDB ukończył studia doktoranckie z muzyki kościelnej;
- ✓ tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskała ks. dr Tadeusz Lewicki SDB;
- ✓ tytuł profesora zwyczajnego uzyskała pani prof. APS dr hab. Hanna Markiewiczowa.

Ponadto: ks. dr Krzysztof Niegowski został rektorem Wyższej Szkoły Biznesu w Warszawie, a pan prof. zw. dr hab. Bogdan Szczepankowski został odznaczony medalem „Za zasługi dla rozwoju polskiej pedagogiki”.

Cieszymy się i gratulujemy naszym szanownym kolegom kolejnych awansów zawodowych oraz życzymy wielu sukcesów na polu naukowym.

Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego realizuje swoje cele statutowe w oparciu o fundusze zgromadzone ze składek członkowskich oraz różnego rodzaju dotacji i darowizn. Wysokość składek członkowskich nie zmieniła się od powstania Towarzystwa i wynosi 30 zł na rok. Wpływy ze składek w omawianym okresie przedstawia poniższa tabela (stan wpłat na 31 grudnia 2018 roku).

Składki członkowskie 2018	
Wpłaty dokonane	65/1950.00 zł
Wpłaty zaległe	69/2070.00 zł
Odsetek zaległości	51%
Łączna kwota wpłat	4020.00 zł

III. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Podobnie, jak miało to miejsce na poprzednich zjazdach, także XI Zjazd Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego miał naukowy charakter. W ramach sesji naukowej towarzyszącej dorocznemu zjazdowi TNFS wygłoszono następujące referaty:

- ✓ *Wychowanie patriotyczne u progu odzyskania niepodległości;*
- ✓ *Stan badań i wyzwania na temat współczesnego patriotyzmu;*
- ✓ *Kontrowersje wokół patriotyzmu: patriotyzm, nacjonalizm, szowinizm...;*
- ✓ *Salezjańskie źródła myśli patriotycznej;*
- ✓ *„Powiedz Matusiu [dziadkowi], że [...] nie potrzebuje się on wstydzić swego wnuka” – o patriotyzmie Poznańskiej Piątki;*
- ✓ *Wychowanie harcercskie.*

Sesja naukowa zorganizowana w ramach XI Zjazdu Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego stanowi ciąg dalszy cyklu programowego zatytułowanego „Młodzież i jej świat”, który jest realizowany w ramach badań prowadzonych przez członków TNFS.

IV. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

Aktywność wydawnicza Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego koncentruje się przede wszystkim wokół czasopisma „Seminare. Poszukiwania naukowe”. O rosnącym prestiżu naukowym, poziomie wydawniczym i rozwoju czasopisma świadczy stale rosnąca liczba osób pragnących publikować na łamach tego periodyku oraz zauważalne umiędzynarodowienie „Seminare”. Najwyższa ocena przyznana czasopismu przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego była inspiracją do dalszych inicjatyw redakcji w celu podnoszenia poziomu merytorycznego i formalnego tego periodyku. Podjęto w tym względzie następujące działania:

1) W ramach procesu dalszej informatyzacji i digitalizacji czasopisma rozpoczęto nadawanie numerów ORCID wszystkim tekstom publikowanym na łamach „Seminare”;

1) Sąd Okręgowy w Warszawie VII Wydział Cywilny postanowił wpisać „Seminare” do sądowego rejestru dzienników i czasopism;

2) Kontynuowano działania mające na celu dodanie „Seminare” do baz: Web of Science, SCOPUS oraz został złożony wniosek do konkursu w ramach programu: „Wsparcie dla czasopism naukowych”.

W roku 2018 nakładem Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego ukazał się tom IV Biblioteki TNFS: Mirosław S. Wierzbicki red., *Religie a wychowanie do dialogu. Idee edukacyjne, filozoficzno-antropologiczne i teologiczne*, Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego: Warszawa 2018, ss. 205 [ISBN 978-83-61451-17-4 DOI: 10.21852/tnfs.2018.1].

V. DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZUJĄCA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE

TNFS popularyzuje osiągnięcia nauki przede wszystkim przez publikacje oraz sympozja, w których upowszechniana jest wiedza z różnych dyscyplin naukowych, szczególnie z zakresu wychowania oraz historii i aktualnej działalności salezjanów w Polsce i na świecie. Dlatego, oprócz publikacji i sympozjów organizowanych bezpośrednio przez TNFS, chętnie obejmujemy patronatem inicjatywy bliskich nam środowisk. W okresie sprawozdawczym TNFS objęło patronatem:

✓ konferencję z cyklu: „Dialogi o wychowaniu” (6) – *Zmaganie o młodego człowieka i kto sędziuje ten mecz?* W stulecie dzieła salezjańskiego na Łosiówce w Krakowie, ul. Tyniecka 39. Konferencja odbyła się w dniu 07.04.2018 r.;

✓ XXXII Łądzkie Sympozjum Liturgiczne, na temat: *Sakrament małżeństwa drogą uświęcenia*. Sympozjum odbyło się w Wyższym Seminarium Duchownym w Łądzie 19 października 2018 r.

W imieniu Zarządu TNFS pragnę podziękować wszystkim członkom naszego Towarzystwa, którzy swoim zaangażowaniem przyczynili się do aktywnego funkcjonowania Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego w roku 2018.

Ks. Stanisław Chrobak SDB
Sekretarz TNFS

ORCID ID: 0000-0003-3015-4580

DOI: <http://doi.org/10.21852/sem.2019.2.20>